

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

P9_TA(2020)0007

Inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitlev 2018. aasta aruanne**Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2018. aasta aruande kohta (2019/2125(INI))**

(2021/C 270/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ja muid ÜRO inimõigustealaseid lepinguid ja dokumente,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2, 3, 8, 21 ja 23,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 17 ja 207,
- võttes arvesse 28. juunil 2016. aastal tutvustatud Euroopa Liidu üldist välis- ja julgeolekupoliitika strateegiat,
- võttes arvesse 20. juulil 2015. aastal nõukogu vastu võetud inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) ja selle 2017. aasta juuni vahekokkuvõtet,
- võttes arvesse 24. juunil 2013. aastal vastu võetud ELi suuniseid usu- ja veendumusvabaduse edendamise ja kaitse kohta,
- võttes arvesse 24. juunil 2013 vastu võetud ELi suuniseid homo-, bi-, trans- ja interseksuaalide (LGBTI-inimeste) kõikide inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks,
- võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse, väljendusvabaduse (nii veebis kui ka mujal) ja inimõiguste kaitsjate kohta,
- võttes arvesse 16. septembril 2019. aastal vastu võetud ELi ajakohastatud suuniseid kolmandatele riikidele suunatud ELi poliitika kohta, mis käsitleb piinamist ning muud julma, ebainimlikku ja inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist,
- võttes arvesse 17. juunil 2019. aastal vastu võetud ELi inimõigustealaseid suuniseid puhta joogivee ja sanitaartingimuste kohta,
- võttes arvesse 11. mai 2011. aasta Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (edaspidi Istanbuli konventsioon), mida kõik liikmesriigid ei ole ratifitseerinud,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimkaubanduse vastu võitlemise konventsiooni (CETS nr 197) ja konventsiooni laste kaitse kohta seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise eest (CETS nr 201),
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni ning Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte hartat,

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

- võttes arvesse ÜRO 17 kestliku arengu eesmärki ja kestliku arengu tegevuskava aastani 2030,
- võttes arvesse 21. septembril 2015. aastal vastu võetud ELi soolise võrdõiguslikkuse teist tegevuskava „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“,
- võttes arvesse ÜRO 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni ja selle kahte vabatahtlikku protokollit,
- võttes arvesse 30. märtsi 2007. aasta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse ÜRO rahvuslikesse või etnilistesse, usulistesse ja keelelistesse vähemustesse kuuluvate isikute õiguste deklaratsiooni ja ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni,
- võttes arvesse põlisrahvaste õiguste ÜRO eriraportööri 8. augusti 2017. aasta aruannet ÜRO Inimõiguste Nõukogule ⁽¹⁾,
- võttes arvesse 16. juuni 2011. aasta ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid,
- võttes arvesse 9. detsembril 1998. aastal vastu võetud ÜRO deklaratsiooni üksikisikute, rühmituste ja ühiskondlike organite õiguse ja vastutuse kohta edendada ja kaitsta üldtunnustatud inimõigusi ja põhivabadusi,
- võttes arvesse konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (CEDAW), Pekingi tegevusprogrammi ning rahvusvahelise rahvastiku- ja arengukonverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamis-konverentside tulemusi,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku 15. oktoobri 2019. aasta avaldust New Yorgis ÜRO Peaassamblee kolmandas komitees,
- võttes arvesse 2006. aasta novembris vastu võetud Yogyakarta põhimõtteid (inimõigusi käsitleva rahvusvahelise õiguse kohaldamise kohta seoses seksuaalse sättumuse ja soolise identiteediga) ning 10. novembril 2017. aastal vastu võetud kümnet täiendavat põhimõtet („pluss 10“),
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 28. mai 2019. aasta otsust, millega määratakse 22. august ÜRO rahvusvaheliseks usutunnistusest või veendumustest tingitud vägivalda ohvrite mälestuspäevaks,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioone;
- võttes arvesse 10. ja 11. detsembril 2018. aastal toimunud ÜRO peaassambleel vastu võetud ülemaailmset turvalise, korra kohase ja seadusliku rände kokkulepet,
- võttes arvesse ÜRO peaassambleel 17. detsembril 2018. aastal vastu võetud üleilmset pagulasi käsitlevat kokkulepet,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu 10. oktoobri 2018. aasta protokollit, millega muudetakse isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni,

⁽¹⁾ <https://undocs.org/A/HRC/36/46/Add.2>

⁽²⁾ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

- võttes arvesse nõukogu 25. juuni 2018. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peassamblee 73. istungjärgul,
- võttes arvesse nõukogu 17. juuli 2018. aasta järeldusi Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta Rooma statuudi vastuvõtmise 20. aastapäeva puhul,
- võttes arvesse komisjoni 26. aprilli 2016. aasta teatist „Väärikas elu: abist sõltumise asemel iseseisvaks“ (COM(2016)0234) ning sellele järgnenud nõukogu 12. mai 2016. aasta järeldusi, mis käsitlevad ELi lähenemisviisi sundümberasumise ja arengu küsimuses,
- võttes arvesse nõukogu 14. oktoobri 2019. aasta järeldusi demokraatia kohta,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning 13 ÜROsse kuuluva liikmesriigi välisministri või esindaja 27. septembri 2018. aasta ühisavaldust algatuse „Head inimõigustealased lood“ kohta,
- võttes arvesse ELi aastaaruannet inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2018. aastal,
- võttes arvesse oma 12. detsembri 2018. aasta resolutsiooni, milles käsitletakse aastaaruannet inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2017. aastal ja Euroopa Liidu poliitika kohta selles valdkonnas⁽³⁾, ning oma eelmisi resolutsioone varasemate aruannete kohta,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 23. novembri 2016. aasta resolutsiooni ELi strateegilise kommunikatsiooni kohta vastusammuna tema vastu suunatud kolmandate osapoolte propagandale⁽⁴⁾ ja oma 13. märtsi 2019. aasta soovitud nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale Euroopa välisteenistuse järelemeetmete kohta kaks aastat pärast Euroopa Parlamendi raportit, milles käsitleti ELi strateegilist kommunikatsiooni vastusammuna tema vastu suunatud kolmandate osapoolte propagandale⁽⁵⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2019. aasta resolutsiooni usu- ja veendumusvabaduse edendamist kolmandates riikides käsitlevate ELi suuniste ning ELi erisaadiku asjaomaste volituste kohta⁽⁶⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 3. juuli 2018. aasta resolutsiooni maailma põlisrahvaste õiguste rikkumise, sealhulgas maa hõivamise kohta⁽⁷⁾,
- võttes arvesse oma 14. veebruari 2019. aasta resolutsiooni LGBTI-inimesi käsitlevate meetmete loetelu (2019–2024) tuleviku kohta⁽⁸⁾,
- võttes arvesse oma 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni tagasilöökide kohta naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ELis⁽⁹⁾,
- võttes arvesse oma kõiki 2018. aastal vastu võetud resolutsioone inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte rikkumise juhtumite kohta (nn kiireloomulised resolutsioonid) vastavalt kodukorra artiklile 144,
- võttes arvesse Sahharovi auhinda mõttevabaduse eest, mis 2018. aastal anti Ukraina filmirežissöörile ja Venemaal poliitvangina kinni peetavale Oleg Sentsoville,

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0515.

⁽⁴⁾ ELT C 224, 27.6.2018, lk 58.

⁽⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0187.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0013.

⁽⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0279.

⁽⁸⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0129.

⁽⁹⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0111.

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

- võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
  - võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komisjoni kirja,
  - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0051/2019),
- A. arvestades, et EL rõhutas 2018. aastal inimõiguste ülddeklaratsiooni 70. aastapäeva tähistamise käigus inimõigustel põhineva ülemaailmse korra väljatöötamise poliitilist tähtsust ja kinnitas veel kord oma sügavat ja kindlat pühendumist inimõiguste edendamisele ja kaitsmisele kogu maailmas; arvestades, et Euroopa Parlament korraldas oma esimese inimõiguste nädala novembris 2018, pöörates tähelepanu pärast inimõiguste ülddeklaratsiooni vastuvõtmist saavutatud eesmärkidele ja praegustele inimõigustega seotud probleemidele;
- B. arvestades, et inimõiguste, demokraatia, õigusriigi, inimväärikuse austamine ning võrdsuse ja solidaarsuse põhimõtete universaalsuse ja jagamatuse austamine, edendamine ja kaitsmine on osa Euroopa Liidu eetilisest ja õiguslikust *acquis*'st ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) nurgakivi, samuti liidu välistegevuse alus; arvestades, et EL peaks püüdma jätkuvalt täita juhtiva osaleja rolli inimõiguste üldises edendamises ja kaitsmises, sealhulgas mitmepoolse koostöö tasandil, eelkõige aktiivse ja konstruktiivse rolli kaudu ÜRO eri organites ning järgides ÜRO põhikirja, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ja rahvusvahelist õigust, samuti kohustusi inimõiguste valdkonnas ning kohustusi, mis on võetud vastavalt kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärkidele;
- C. arvestades, et inimõiguste ülddeklaratsioon kui universaalsete väärtuste, põhimõtete ja normide kogum, millest ÜRO liikmesriigid juhivad, asetab inimõiguste kaitse hea valitsemistava keskmesse; arvestades, et vastavalt inimõiguste ülddeklaratsiooni vaimule ja ELi lepingu artiklile 21 on EL inimõigustel põhineva poliitika esirinnas ning on võtnud alalise kohustuse võidelda inimõiguste rikkumiste vastu;
- D. arvestades, et EL jätkas 2018. aastal inimõiguste edendamist kahepoolse ja mitmepoolse tasandi meetmete kaudu, eelkõige tugevdades poliitilist dialoogi ELi mittekuuluvate riikidega, sealhulgas ELiga ühineda soovivate riikidega ning ja muude piirkondlike institutsioonidega, näiteks Aafrika Liiduga, ja sõlmides uusi rahvusvahelisi lepinguid, muu hulgas kaubandus- ja majanduspartnerlusi; arvestades, et ambitsioonikad kohustused nõuavad ELilt järjekindlust ja eeskujulikkust tegudes;
- E. arvestades, et ELi poliitika peab tagama kõige kaitsetumas olukorras olevate elanikkonnarühmade, näiteks etniliste, keeleliste ja usuvähemuste, puuetega inimeste, LGBTI-kogukonna, naiste, laste, varjupaigataotlejate ja rändajate inimõiguste kaitsmise; arvestades, et inimõiguste kaitsjaid käsitleva ÜRO deklaratsiooni aastapäeva tähistamise käigus tunnistas EL inimõiguste kaitsjate üliolulist rolli demokraatia ja õigusriigi tugevdamisel kogu maailmas; arvestades, et inimõiguste kaitsjate 2018. aasta tippkohtumisel koostati tegevuskava koos inimõiguste kaitse alaste prioriteetidega; arvestades, et 2018. aastal võeti sihikule, tapeti, rünnati ja kiusati taga arvukalt inimõiguste kaitsjaid; arvestades, et mõned sõjandus- ja julgeolekuvaldkonna eraettevõtjad on olnud seotud arvukate inimõiguste rikkumiste ja juhtumitega, mida tuleb asjakohaselt uurida ja mille eest vastutavad isikud tuleb kohtu alla anda;
- F. arvestades, et käesoleval kümnendil on rahvusvahelisel tasandil soolise võrdsuslikkuse ja naiste õiguste vallas märgata nähtavaid piiranguid ja rünnakuid; arvestades, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ning sellega seonduvad õigused on põhilised inimõigused ja inimväärikuse olulised aspektid; arvestades, et naiste- ja tütarlastevastane vägivald on üks kõige levinum inimõiguste rikkumise vorm maailmas, mis puudutab kõiki ühiskonnatasandeid ning takistab oluliselt soolise võrdsuslikkuse saavutamist; arvestades, et kõikehõlmav ja siduv ELi soolise võrdsuslikkuse strateegia – täpselt nagu Euroopa Parlament on nõudnud – peab tagama soolise võrdsuslikkuse süvalaiendamise kogu ELi poliitikas ning tugevdama tulevase III soolise võrdsuslikkuse tegevuskava mõju;
- G. arvestades, et rahvusvahelise rahu ja julgeoleku edendamine on üks ELi olemasolu peamisest põhjusest; arvestades, et EL on kohustunud tegutsema rahvusvahelisel tasandil vastavalt liidu loomise aluseks olnud põhimõtetele, kooskõlas ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetega, ning neid toetades;
- H. arvestades, et keskkonnakatastroofid, sealhulgas globaalne soojenemine ja metsade hävitamine on inimtegevuse tagajärg, mis toob endaga kaasa inimõiguste rikkumisi mitte ainult nende inimeste jaoks, keda kodude ja elupaikade kaotamine otseselt mõjutab, vaid ka kogu inimkonna jaoks; arvestades, kui tähtis on tunnustada, et inimõigused, tervis ja keskkonnakaitse on omavahel seotud; arvestades, et veele juurdepääsu tagamine on teatavates piirkondades pingete vältimiseks hädavajalik;

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

- I. arvestades, et suurem sidusus nii ELi sise- ja välispoliitika kui ka ELi välispoliitika eri valdkondade vahel on ELi eduka ja tõhusa inimõiguste alase poliitika vältimatu eeldus; arvestades, et inimõiguste ja demokraatia toetamine tuleks integreerida kõikidesse teistesse välismõõtmega ELi poliitikavaldkondadesse, nagu areng, ränne, julgeolek, terrorismivastane võitlus, naiste õigused ja sooline võrdõiguslikkus, laienemine ja kaubandus, eeskätt inimõiguste klauslite rakendamise kaudu ELi ja kolmandate riikide vahelistes lepingutes; arvestades, et suurem järjepidevus peaks võimaldama ELil inimõiguste rikkumiste varajastes etappides kiiremini reageerida ja olla üleilmsel tasandil aktiivsem ja usaldusväärsem inimõiguste kaitsja;
- J. arvestades, et demokraatiale üleminek ning õigusriigi loomine või tugevdamine paljudes riikides on pikk ja vaevaline protsess, mille õnnestumiseks on väga oluline väljastpoolt tulev, sealhulgas EList pärit pikaajaline toetus;

Inimõigused ja demokraatia: üldised suundumused ja põhiprobleemid

1. väljendab sügavat muret 2018. aastal maailmas toimunud demokraatia ja õigusriigi vastu suunatud rünnakute pärast, milles peegeldub autoritaarse poliitika esilekerkimine poliitilise projektina, mida iseloomustab inimõiguste ignoreerimine, teisitõtlejate represseerimine, politiseeritud õigusemõistmine ja eelnevalt kindlaks määratud tulemustega valimised, mis vähendab kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ning piirab kogunemis- ja sõnavabaduse kasutamist; toonitab, kui oluline on, et kodanikuühiskond võimaldaks paindlikult, õigeaegselt ja tulemuslikult reageerida režiimidele, mis rikuvad rahvusvahelist õigust, inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid;
2. on arvamusel, et autoritaarse režiimi alla langevad riigid muutuvad ebastabiilsemaks, konfliktialimaks ning korruptsiooni, vägivaldse ekstremismi ja välismaistes sõjalistes konfliktides osalemise suhtes vastuvõtlikumaks; väljendab muret selle pärast, et on endiselt režiime, kes eitavad rahvusvahelises õiguses sätestatud üldiste inimõiguste olemasolu; väljendab siiski heameelt asjaolu üle, et palju riike on algatanud rahu- ja demokrateerimisprotsessid, viinud ellu põhiseaduslikud ja kohtureformid ning teinud kodanikuühiskonnaga koostööd avatud ja avalikes aruteludes eesmärgiga edendada põhivabadusi ja inimõigusi, sealhulgas surmanuhtluse kaotamist; peab kahetsusväärseks asjaolu, et kuigi kogu maailmas suureneb suundumus surmanuhtluse kaotamise poole, ei ole palju riike selle kohta veel moratooriumit kehtestanud;
3. on seisukohal, et kõik riigid, kes järgivad demokraatia aluseks olevaid rahvusvaheliselt tunnustatud põhivabadusi, peavad olema esirinnas inimõigustel ja õigusriigil põhineva demokraatliku valitsemistava levitamisel kogu maailmas ning inimõiguste kaitse alaste rahvusvaheliste õigusaktide tugevdamisel; rõhutab probleeme, mis tulenevad demokraatlikku valitsemistava ja inimõigustel põhinevaid väärtusi õõnestavatest kahjulikest mõjudest ning takistavad sellega demokraatlike riikide positiivseid pingutusi; on sügavalt mures autoritaarsete režiimide ning paremäärmslike ja populistlike natsionalistlike parteide ja valitsuste vaheliste sidemete pärast; on veendunud, et need sidemed õõnestavad ELi poolt põhiväärtuste edendamiseks tehtavate jõupingutuste usaldusväärset;
4. tuletab meelde, et inimõigustel pole hierarhiat; rõhutab, et on vaja tagada põhimõtte, mille kohaselt on inimõigused universaalsed ja võõrandamatud, jagamatud, vastastikuselt sõltuvused ja omavahel seotud, täielik austamine ja järgimine; rõhutab, et püüdlused kasutada teatavate rühmade õigusi teiste marginaliseerimise õigustusena on täiesti vastuvõetamatud;
5. rõhutab probleeme etniliseks puhastuse eesmärgil kasutatavate relvastatud konfliktidega ja sõjaliste rünnakutega, mis muu hulgas põhjustavad jätkuvalt tsiviilohvreid ja massilist ümberasumist ning mille puhul riigid ja valitsusvälised osalejad väldivad vastutuse võtmist ja kohustust järgida rahvusvahelist humanitaarõigust ja inimõigusi käsitlevat rahvusvahelist õigust; rõhutab, et sõja- või konfliktipiirkondades toimuvad rasked inimõiguste rikkumised, mis on oma olemuselt enneolematud ja mille eesmärk on hävitada inimväärikust, ning need teod on laastavad ohvritele ja alandavad nende toimepanijatele; toob näiteks piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise, sunniviisilise kadunuks jääma sundimise, kohtuväliste hukkamiste, vägivalda ja sihiliku nälgutamise kasutamise sõjarelvana, et üksikisikuid, perekondi, kogukondi ja ühiskonda, eelkõige lapsi hävitada, destabiliseerida ja demoraliseerida; toob esile etnilistesse ja usuvähemustesse kuuluvate naiste, eriti konvertiitide erilise kaitsetuse seksuaalvägivalda suhtes; mõistab sügavalt hukka 2018. aastal maailmas aset leidnud relvastatud konfliktide raames haiglate, koolide ja muude tsiviilsihtmärkide vastu toime pandud surmavad rünnakud; tuletab meelde, et õigus elule on tähtis inimõigus, mistõttu ebaseaduslik sõjategevus tuleb alati üksmeelselt hukka mõista ja sellele tõhusalt reageerida;

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

6. mõistab hukka tagasilöögid mitmepoolsusel ja normidel põhineva rahvusvahelise korra saavutamisel, sest selline vastuseis ohustab tõsiselt inimõigusi kogu maailmas; on kindlalt veendunud, et koostöös ja mitmepoolses raamistikus, eelkõige ÜRO organites ja piirkondlikes organisatsioonides, näiteks Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) olemasolevates kokkulepitud läbirääkimisformaatides vastu võetud lähenemisviisid ja otsused on kõige tõhusam viis inimkonna huvide teenimiseks, konfliktidele püsivate lahenduste leidmiseks, lähtudes rahvusvahelises õiguses, ÜRO hartas ja Helsingi lõppaktis kehtestatud normidest ja põhimõtetest, ning inimõiguste valdkonnas edusammude saavutamiseks; väljendab sügavat muret asjaolu pärast, et mitmetes ÜRO inimõigustega seotud organites, sealhulgas ÜRO inimõiguste nõukogus on kohad võtnud riigid, kelle kohta eksisteerivad tõendid tõsiste inimõiguste rikkumiste kohta;

7. on tõsiselt mures kogu maailmas inimõiguste eest seisvate inimeste, eelkõige ajakirjanike, teadlaste, juristide, poliitikute ja kodanikuühiskonna aktivistide, muu hulgas naiste õiguste kaitsjate, keskkonna- ja maakaitsete ning usuvähemuste kaitsjate vastu toime pandud mõrvade, füüsiliste ja laimurünnakute ning surmanuhtluse, tagakiusamise, vangistamise, ahistamise ja hirmutamise kasutamise sagenemise pärast peamiselt riikides, kus korruptsioonitase on kõrge ning õigusriigi järgimine ja kohtulik järelevalve puudulik; on eriti mures võõrriikide territooriumil toime pandud üha jultunumate rünnakute pärast, millega mõnel juhul kaasneb diplomaatliste eelisõiguste ja puutumatusena seotud seaduste ja tavade rikkumine; nõuab õiglust ja nende rünnakute eest vastutuselevõtmist kõige kõrgemal otsustustasandil; märgib, et kõik inimõiguste kaitsjad, eelkõige naised seisavad silmitsi konkreetsete ohtudega ja vajavad piisavat kaitset; taunib asjaolu, et mõned riigid on võtnud vastu õigusakte, mis piiravad kodanikuühiskonna või sotsiaalsete liikumiste tegevust, sealhulgas vabaaühenduste sulgemine või nende varade külmumine; on sügavalt mures selliste repressiivsete küberturvalisuse ja terrorismivastaste õigusaktide kasutamise pärast, mille eesmärk on võidelda inimõiguste kaitsjate vastu;

8. rõhutab, kui oluline on edendada kogu maailmas soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste õigusi; rõhutab, et vaatamata tehtud edusammudele kannatavad naised ja tütarlapsed jätkuvalt diskrimineerimise ja vägivalda all; rõhutab, et enamikes ühiskondades on endiselt probleeme sellega, et anda naistele ja tütarlastele seadusega võrdsed õigused ning võrdne juurdepääs haridusele, tervishoiule, inimväärsele tööle, võrdsele tasule ning poliitilisele ja majanduslikule esindatusele; väljendab muret selle pärast, et paljudes maailma piirkondades jätkuvad laiaulatuslikud rünnakud naiste õiguste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste vastu, ning on mures õigusaktide pärast, mis neid õigusi piiravad; toonitab, et laste abielud ja naiste suguelundite moonutamine ja laste abielud kuuluvad kõige levinumate inimõiguste rikkumiste hulka; väljendab muret selle pärast, et oma usku või veendumusi väljendavaid naisi ohustab kahekordselt tagakiusamine; väljendab heameelt algatuse „Spotlight“ üle, mille Euroopa Liit ja ÜRO käivitasid naiste- ja tütarlaste vastase vägivalda lõpetamiseks, ning nõuab selle tugevdamist;

9. rõhutab, et lapse õiguste austamine ja edendamine, võitlus kõigi laste igasuguse väärkohtlemise, hooletusse jätmise ja lastevastase vägivalda kõigi vormide, lastega kaubitsemise ja laste eksploateerimise vastu, sealhulgas sundabielud ning lapssõdurite värbamise ja kasutamise vastu relvastatud konfliktides, ning laste eest hoolitsemine ja neile hariduse andmine on inimkonna tuleviku jaoks otsustava tähtsusega; toetab sellega seoses järelevalve- ja aruandlusmehhanismi, mis kehtestati ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga nr 1612 laste ja relvastatud konfliktide kohta;

10. rõhutab puuetega inimeste konkreetsete vajadustega täielikult arvestamise tähtsust; nõuab, et EL lisaks oma välistegevust ja arenguabi käsitlevatesse poliitikameetmetesse võitluse puude alusel diskrimineerimise vastu, samuti võitluse võrdse tööturule ning haridusele ja koolitusele juurdepääsu eest, ning edendaks lahendusi, mis lihtsustavad puuetega inimeste toimimist ühiskonnas;

11. juhib tähelepanu asjaolule, et paljudes riikides ja ühiskondades endiselt levinud tagakiusamine ja diskrimineerimine, mis põhineb etnilisel kuuluvusel, rahvusel, sotsiaalsel klassil, kastikuuluvusel, usutunnistusel, veendumustel, keelel, vanusel, sool, seksuaalsel sättumusel või soodentiteedil; tunneb suurt muret üha suurema sallimatuse ja vihailmingute pärast nende inimeste vastu, kes on langenud selliste inimõiguste rikkumiste ohvriks; nõuab nende rikkumiste eest vastutavate isikute kohtu alla andmist;

12. märgib, et 2018. aastal ületas kodust põgenema sunnitud isikute arv 70 miljonit, nendest 26 miljonit olid pagulased, 41 miljonit riigisisised põgenikud ja 3,5 miljonit varjupaigataotlejad⁽¹⁰⁾; märgib lisaks, et kogu maailmas on ligikaudu 12 miljonit kodakondsuseta isikut; on seisukohal, et sõjad, konfliktid, terrorism, vägivald, poliitiline rõhumine, tagakiusamine usu või veendumuste põhjal, vaesus ning ja toidu ja veega kindlustamatus suurendavad uute konfliktide tekkimise ja elanikkonna edasise ümberasumise ohtu; tunnistab, et kliimamuutuste tagajärjed keskkonnale, näiteks piiratum juurdepääs puhtale joogiveele võivad suurendada elanikkonna ümberasumist;

⁽¹⁰⁾ ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti aruanne 2018. aasta ülemaailmsete suundumuste kohta (19. juuni 2019).

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

13. rõhutab, et kliimamuutused ja bioloogilise mitmekesisuse massiline kadu kujutavad endast elanikkonnale suurt ohtu; tuletab meelde, et ilma tervisliku keskkonnata on põhilised inimõigused elule, tervisele, toidule ja puhtale veele ohus; juhib tähelepanu mõjule, mida keskkonnakahjustused avaldavad inimõigustele, seda nii asjaomase elanikkonna osas, kui ka kogu inimkonna osas, kuna kõigil on õigus keskkonnale; rõhutab riikide ja teiste otsustajate olulisi kohustusi ja vastutust pidada kinni 2015. aasta Pariisi kokkuleppe eesmärkidest võidelda kliimamuutuste vastu, leevendada nende tagajärgi, hoida ära nende negatiivne mõju inimõigustele ja edendada asjakohast poliitikat kooskõlas inimõigustealaste kohustustega; tuletab meelde riikide kohustusi kaitsta bioloogilist mitmekesisust ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja olukorra halvenemise korral võimaldada juurdepääs tõhusatele õiguskaitsevahenditele; väljendab oma toetust keskkonnakuritegude vastases võitluses tehtavatele rahvusvahelise tasandi kujunemisyrgus õigusloomealastele jõupingutustele;

14. rõhutab, et sõna- ja väljendusvabadus ning meedia mitmekesisus, nii internetis kui ka internetiväliselt, on pindlikus demokraatlikus ühiskonnas kesksel kohal; mõistab hukka selliste õiguspäraste eesmärkide nagu terrorismivastane võitluse, riigi julgeoleku ja õiguskaitse ärakasutamise väljendusvabaduse piiramise eesmärgil; mõistab hukka meedia propaganda ja valeteabe vähemuste kohta; nõuab, et kehtestataks parimad võimalikud kaitsemeetmed vihakõne ja radikaliseerimise, väärinfo levitamise kampaaniate ja vaenuliku propaganda vastu, mis pärinevad eelkõige autoritaarsetest riikidest ja valitsusvälistelt osalejatelt, nt terroristlikelt rühmitustelt, ning töötada selleks nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil välja õigusraamistiku hübrididohtude, sealhulgas küber- ja infosõja vastu võitlemiseks, ilma sealjuures põhiõigusi piiramata; tuletab meelde, et meedia peaks kajastama paljusid erinevaid arvamusi ning toetama ja järgima mittediskrimineerimise põhimõtet; rõhutab sellega seoses, et vähemustesse kuuluvatel isikutel peaks olema laialdane juurdepääs ringhäälingumeediale, sealhulgas nende emakeeles;

ELi inimõigustealase välispoliitika tõhustamine

15. tuletab meelde ELi võetud kohustust seada oma suhetes ELi mittekuuluvate riikidega kesksel kohale inimõigused ja demokraatia; rõhutab sellest tulenevalt, et kogu maailmas inimõiguste ja demokraatia edendamise eesmärgi täitmine eeldab selle arvesse võtmist kõikides ELi poliitikavaldkondades, millel on välismõõde; nõuab, et EL täidaks need kohustused ja tagaks selle, et ta oma tegevusega tahtmatult ei tugevdaks autoritaarseid režiime;

16. palub komisjonil ja liikmesriikidel järgmiseks viieks aastaks vastu võtta uus ambitsioonikas laiaulatuslik ja siduv inimõiguste ja demokraatia tegevuskava; nõuab, et selles tulevases tegevuskavas võetaks piisaval määral arvesse kõiki inimõigustega seotud probleeme, sealhulgas digitaalseid õigusi, keskkonnaalaseid õigusi, eakate õigusi, sporti ja inimõigusi ning rändajate õigusi; nõuab tugeva järelevalvemehhanismi loomist, et hinnata tegevuskava rakendamist ja mõju; nõuab, et ELi liikmesriigid võtaksid tegevuskava eest suurema vastutuse ja annaksid tagasisidet selle rakendamise kohta;

17. märgib, et olulise tähtsusega on Euroopa Parlamendi resolutsioonid inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte rikkumise juhtumite kohta ning parlamendi inimõiguste allkomisjoni töö; soovib komisjonil ja Euroopa välissteenistusel tungivalt tõhustada koostööd parlamendi inimõiguste allkomisjoniga, et see saaks osaleda tulevases tegevuskavas ja jälgida selle rakendamist; kutsub Euroopa välissteenistust üles esitama parlamendile regulaarselt aruandeid järelemeetmete kohta, mida ta on võtnud kõigi kiireloomuliste resolutsioonide ja/või nendes sisalduvate soovitude suhtes;

18. toonitab, et kaubandus, ELi poliitika kaubanduse valdkonnas ja inimõigused saavad üksteist vastastikku tugevdada ja peavad tugevdama ning äriühingud on oluline osa positiivsete stiimulite andmisel inimõiguste, demokraatia ja vastutustundliku ettevõtluse edendamiseks; nõuab, et komisjon ja Euroopa välissteenistus kasutaksid tõhusalt rahvusvahelistes lepingutes sisalduvaid inimõiguste klausleid ja teeksid seda mitte ainult poliitilise dialoogi, regulaarsete edusammude hindamise ja taotluse korral konsultatsioonimenetluste kasutamise kaudu, vaid ka tõhusa mehhanismi loomisega inimõiguste selliste raskete rikkumiste jälgimiseks, mis võivad toimuda äritegevuse kaudu; nõuab inimõiguste klauslite nõuetekohast täitmist ja sellele vastavat järelevalvet, sealhulgas mõõdetavate võrdlusaluste abil, kaasates parlamenti, kodanikuühiskonda ja asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone; nõuab tõhusa ja sõltumatu kaebuste esitamise mehhanismi loomist inimõiguste rikkumistest puudutatud inimrühmade ja sidusrühmade jaoks; rõhutab, et EL ja selle liikmesriigid peavad takistama igasuguseid inimõiguste rikkumisi ettevõtete poolt ja äritegevuse negatiivset mõju;

19. toetab inimõigustealaseid dialooge ELi mittekuuluvate riikidega kui olulist kahepoolset tegevuse vahendit inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks; tuletab meelde, et ELi suunistes kolmandate riikidega peetavate inimõigustealaste dialoogide kohta käsitletakse mitmeid dialoogi alustamise kriteeriume, sh „valitsuse tahet olukorda parandada, valitsuse kohustuste

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

ulatust seoses rahvusvaheliste inimõiguste konventsioonidega, valitsuse valmisolekut koostööks ÜRO inimõiguste kaitse menetluste ja mehhanismidega ning valitsuse suhtumist kodanikuühiskonda“; nõuab, et Euroopa välisteenistus hindaks korrapäraselt iga dialoogi, nagu nähakse ette ELi eespool nimetatud suunistes, ning tagaks, et nähtavate edusammude puudumisel EL kohandaks oma eesmäärke ja võtaks oma hoiaku ümbekaalumisele; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles ühendama jõud, kaasates tugevamini kodanikuühiskonna rühmi ning asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone, et käsitleda inimõigusi ja nendega seonduvaid kohustusi kõigis poliitika- ja majandusvaldkondades peetavates dialoogides ja läbirääkimistes ELi mittekuuluvate riikide valitsustega, et tugevdada inimõigustealaste dialoogide mõju; soovib kuulda võtta nende riikide muresid seoses inimõiguste olukorraga ja võtta asjakohaseid meetmeid, tõstades inimõigustealastes dialoogides muu hulgas konkreetseid juhtumeid; nõuab Euroopa Parlamendi aktiivsemat kaasamist inimõigustealaste dialoogide tegevuskavade koostamisse; rõhutab, et need inimõigustealased riigistrateegiad ja nende rakendamise aastaaruanded on olulised vahendid poliitika sidususe tagamiseks ning neis määratakse kindlaks peamised strateegilised prioriteedid, määratletakse pika- ja lühiajalised eesmärgid ning nähakse ette konkreetsed meetmed inimõiguste edendamiseks; kordab oma nõudmist tagada Euroopa Parlamendi liikmetele inimõigustealaste riigistrateegiate kättesaadavus; tunnustab inimõigustealastele dialoogidele eelnevaid kodanikuühiskonna seminare ning nõuab, et nende järelduši järgitaks kodanikuühiskonna organisatsioonide sihipärasel kaasamisel;

20. nõuab tungival, et EL tegeleks järjekindlalt diskrimineerimise probleemiga, kasutades parimal viisil ELi inimõigustealasteid töövahendeid, kaasa arvatud dialoogi, väljendades hukkamõistu ning toetades kodanikuühiskonda ja ühisalgatusi ÜRO tasandil, kooskõlas ELi hiljuti vastu võetud suunistega mittediskrimineerimise kohta välistegevuses ja ÜRO 2017. aastal avaldatud suunisdokumendiga, mis käsitleb diskrimineerimist päritolu alusel;

21. toetab kindlalt ELi inimõiguste eriesindaja tööd ja pingutusi inimõiguste kaitsmisel ja edendamisel kogu maailmas; rõhutab ELi inimõiguste eriesindaja volitustes sisalduvat olulist eesmärki: suurendada ELi tegevuse tulemuslikkust selles valdkonnas; kutsub eriesindajat üles tegutsema vastavalt oma volitustele tõhustamaks ELi püüdeid demokraatia tugevdamiseks; jääb kindlaks oma nõudmisele, et eriesindaja volitused veel kord läbi vaadataks, et muuta eriesindaja koht alaliseks ja suurendada tema vastutust, nõuab ka eriesindajale algatusõiguse andmist, piisavaid vahendeid ja õigust avalikult sõna võtta, et ta annaks aru kolmandatesse riikidesse toimunud visiitide tulemustest ja vahendaks ELi seisukohti inimõiguste küsimustes; kordab oma nõudmist suurendada ELi eriesindaja tegevuse ja missioonide läbipaistvust ning nõuab, et tema regulaarsed aruanded nõukogule saadetakse ka parlamendile; hindab positiivselt ELi eriesindaja volituste laiendamist, mis hõlmab rahvusvahelise kriminaalõiguse toetamist, ning loodab, et ELi eriesindaja on selles vallas eriti aktiivne;

22. tunnustab Euroopa välisteenistuse ja komisjoni pingutusi tugevdada pidevalt ELi ametnike teadlikkust inimõigustest; väljendab rahulolu selle üle, et kõigi ELi delegatsioonide juures on nüüd inimõiguste keskus ja inimõiguste kaitsjate kontaktametnikud; palub Euroopa välisteenistusel esitada parlamendile üksikasjaliku aruande inimõiguste keskuste võrgustiku lõpuleviimise kohta, et seda hinnata ja tagada selle järjepidev rakendamine kõigis ELi delegatsioonides; palub kõigil ELi delegatsioonidel ja nende inimõiguste keskustel täita korrapäraselt oma kohustust kohtuda inimõiguste kaitsjatega, külastada kinnipeetud aktiviste, jälgida nende kohtuprotsesse ja toetada nende kaitsmist kohapeal;

23. tunnustab menetluse ja vormi alast edasiminekut ELi 2018. aasta aruandes inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas, ootab aga, et nõukogu ja komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja võtaksid veelgi rohkem arvesse parlamendi asjaomaste resolutsioonide ja/või soovitude seisukohti, et tagada ELi institutsioonide vahel sügavam ja tulemuslikum suhtlus inimõiguste küsimustes; palub nõukogul jätkata pingutusi, et need aastaaruanded valmiks varem aasta jooksul; soovib nõukogul tagada, et järgmise aastaaruande heakskiitmine põhineks piisaval konsultatsiooniprotsessil;

Lahenduste väljatöötamine inimõiguste ja demokraatia edendamiseks ja kaitsmiseks

Demokraatlik valitsemistava ja kodanikuühiskonna tegutsemisruum

24. nõuab, et EL ja liikmesriigid jälgiksid tähelepanelikult sündmusi ja muutusi, mis mõjutavad negatiivselt valitsemist ja kodanikuühiskonna võimalusi kogu maailmas, seda ilma eranditeta, ning reageeriksid süstemaatiliselt ja kõiki asjakohaseid vahendeid kasutades autoritaarsete valitsuste juhitud poliitikameetmetele ja seadusandlikele muudatustele, mille eesmärk on

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

õdnestada demokraatia aluspõhimõtetele toetuvat valitsemistava ja ahendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi; on arvamisel, et komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja parlamendi vahel peaks selles küsimuses olema suurem sünergia; kiidab heaks demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi raames kodanikuühiskonna organisatsioonidele kogu maailmas antava hindamatu abi, mis on jätkuvalt ELi peamine vahend inimõigustealase välispoliitika elluviimisel; nõuab, et demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendile järgneva vahendi kaudu suurendataks kodanikuühiskonna ja inimõiguste rahastamist veelgi; rõhutab, et 2018. aastal vahistati sadu rahumeelseid kodanikuühiskonna meelevaldajaid, neid koheldi halvasti ja peeti meelevaldselt kinni ning sunniti kohtumõistmise järel trahvi maksma;

ELi suhtumine konfliktidesse ja vastutusse inimõiguste rikkumiste eest

25. rõhutab seost inimõiguste rikkumiste arvu suurenemise ja ulatusliku karistamatuse ning vastutuse puudumise vahel riikides ja piirkondades, mida laastavad konfliktid või millele on iseloomulikud poliitiliselt motiveeritud hirmutamise, diskrimineerimise, ahistamise ja rünnakud, inimröövid, politiseivägivald, meelevaldsed vahistamised ja piinamisjuhtumid ning tapmised; kutsub rahvusvahelist üldsust üles toetama meetmeid, mille eesmärk on võidelda karistamatuse vastu ja suurendada vastutust, eriti nendes piirkondades ja riikides, kus karistamatuse dünaamika soosib neid, kes kannavad kõige suuremat vastutust ja muudavad ohvrid võimetuks; rõhutab veel, et konfliktid mõjutavad sageli eriti tugevalt vähemusi ja marginaliseeritud rühmi;

26. tuletab meelde oma resolutsioone, milles mõistetakse hukka konkreetsed vastutajad konfliktide eest, milles 2018. aastal hukkus sadu lapsi ning mis toimusid tsiviilelanikkonna ja humanitaartaristu vastu suunatud tahtlike rünnakute käigus; kutsub kõiki ELi liikmesriike üles rangelt järgima ELi relvaekspordi toimejuhendit ja eelkõige peatama kõik selliste relvade ning jälgimis- ja luurevarustuse tarned, mida valitsused saavad kasutada inimõiguste mahasurumiseks, eelkõige seoses relvakonfliktidega; rõhutab, et ELi liikmesriikide relvatarned peavad olema täielikult läbipaistvad ja nad peavad nende kohta regulaarselt aru andma; tuletab meelde oma 27. veebruari 2014. aasta resolutsiooni relvastatud droonide kasutamise kohta⁽¹¹⁾; väljendab tõsist muret relvastatud droonide kasutamise pärast väljaspool rahvusvahelist õigusraamistikku; nõuab ka, et komisjon teavitaks parlamenti edaspidi põhjalikult ELi vahendite kasutamisest kõigi droonide ehitamisega seotud teadus- ja arendusprojektide rahastamiseks; nõuab tungivalt, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja keelustaks täisautonoomsete relvade (inimese osaluseta rünnakuid võimaldavad relvad) väljatöötamise, tootmise ja kasutamise;

27. mõistab karmilt hukka kõik koletud kuriteod ja inimõiguste rikkumised, mille on toime pannud riiklikud ja riikidevälised jõud, muu hulgas selliste inimeste vastu, kes kasutavad rahumeelselt oma inimõigusi; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kasutaksid kogu oma poliitilist mõjuvõimu, et takistada kõigi selliste tegude toimepanemist, mida võib pidada genotsiidiks, sõjakuriteoks või inimsusvastaseks kuriteoks, et selliste kuritegude toimepanemise korral tõhusalt ja koordineeritult reageerida, võtta kasutusele kõik vajalikud vahendid kõigi toimepanijate vastutuselevõtmiseks, anda kannatanutele abi ning toetada stabiliseerimis- ja lepitusprotsesse; kutsub rahvusvahelist üldsust üles looma vägivaldsete konfliktide tekke, taaspuhkemise ja eskaleerumise takistamiseks vahendeid, mis lühendaksid hoiatuse ja reageerimise vahelist aega, nagu ELi varajase hoiatamise süsteem; kutsub Euroopa välisteenistust ja komisjoni üles lisama ELi kolmandasse inimõiguste ja demokraatia tegevuskavva ambitsioonika karistamatuse vastase võitluse strateegia; soovib tungivalt luua ennetuse, vastutuse ja karistamatuse vastase võitluse Euroopa vaatluskeskuse; kordab oma nõudmist komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale: määrata rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise õigusemõistmise valdkonna ELi eriesindaja, kelle ülesanne on edendada, kinnistada ja esindada ELi kohustust võidelda karistamatusega;

28. hindab ELi pingutusi edendada Rooma statuudi universaalsust, mida liit tegi 2018. aastal, kui tähistati statuudi vastuvõtmise 20. aastapäeva, ning kinnitab veel kord oma vankumatut toetust Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule; märgib, et rahvusvaheline õigus on praegu tõsise surve all; on mures selle pärast, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu laialdase pädevuse tõttu on ÜRO 193 liikmesriigist ainult 122 selle liikmed ja ainult 38 on ratifitseerinud Kampala muudatuse, millega antakse Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule õigus agressioonikuritegude toimepanijad vastutusele võtta; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid soovitsid kõigil ÜRO liikmesriikidel Rooma statuudi ratifitseerida ja seda rakendada, ning peab jahmatamapanevaks statuudist taandumisi ja sellekohaseid ähvardusi; kutsub ühtlasi kõiki Rooma statuudile allkirjutanuid üles oma tegevust Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga kooskõlastama ja sellega koostööd tegema; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles süstemaatiliselt toetama Rahvusvahelise Kriminaalkohtu menetlusi, uurimisi ja otsuseid ning astuma vajalikke samme, et hoida ära juhtumeid, mille puhul Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga koostööd ei tehta; nõuab, et antaks rahalist toetust organisatsioonidele, mis koguvad, säilitavad ja kaitsevad konfliktides osalenute sooritatud kuritegude kohta

⁽¹¹⁾ ELT C 285, 29.8.2017, lk 110.

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

digitaalset või muus vormis asitõendeid, et hõlbustada toimepanijate vastutusele võtmist rahvusvahelisel tasandil; kutsub ELi liikmesriike ja ELi genotsiidivastast võrgustikku üles toetama ÜRO uurimisrühma praegu toimuvate ja äsja sooritatud kuritegude kohta tõendite kogumisel, säilitamisel ja talletamisel, et need tõendid ei kaoks; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles uurima võimalusi ja tutvustama uusi vahendeid, et aidata rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste ohvritele avada juurdepääs rahvusvahelisele kohtumõistmisele ning saada õiguskaitset ja hüvitust, suurendades selleks muu hulgas kolmandate riikide suutlikkust kohaldada oma õigussüsteemides üldise jurisdiktsiooni põhimõtet;

29. väljendab rahulolu nõukogu toimuvate esialgsete arutelude üle seoses ELi inimõiguste sanktsioonide mehhanismi loomisega (nn Magnitski nimekirj), mis võimaldaks sihispäraseid sanktsioone üksikisikute vastu, kes on kaasosalised rasketes inimõiguste rikkumistes, nagu parlament on korduvalt nõudnud ja nõudis eriti 2019. aasta märtsis, ning nõuab sellekohaste arutelude jätkamist; kutsub nõukogu üles arutelusid kiirendama, et saaks vastu võtta vajalikud õigusaktid, saaks võimalikult kiiresti selle mehhanismi luua ja seda piisavalt rahastada; rõhutab, et see süsteem peab olema kooskõlas ELi kohtuliku kontrolli mehhanismiga; rõhutab eeskju andva näitena veel seda, et mõned ELi liikmesriigid on jõustanud seadused, millega nähakse ette sanktsioonid isikute suhtes, keda peetakse vastutavaks inimõiguste rikkumise eest;

30. palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal ja nõukogul pöörata erilist tähelepanu inimõiguste olukorrale ebaseaduslikult okupeeritud aladel; kordab, et territooriumi või selle osa ebaseaduslik okupeerimine on rahvusvahelise õiguse rikkumine; rõhutab rahvusvahelise humanitaarõiguse kohaselt kannab okupatsioonivõim vastutust tsiviilelanikkonna eest; peab kahetsusväärseks, et Euroopa Nõukogu Parlamentaarsesse Assambleesse ennistati ühe sellise riigi esindajad, kes okupeerib teise riigi territooriumi;

Inimõiguste kaitsjad

31. rõhutab, et inimõiguste kaitsjad, eelkõige naiste õiguste kaitsjad täidavad eluga riskides hindamatut ja olulist rolli; rõhutab, et inimõiguste kaitsjatega seonduv koostöö kolmandate riikide ametivõimudega peaks olema ELi poolt tugevalt koordineeritud; rõhutab, et 2018. aastal tähistati inimõiguste kaitsjaid käsitleva ÜRO deklaratsiooni vastuvõtmise 20. aastapäeva; soovib tugevdada ELi institutsioonide ja liikmesriikide koostööd, et nad saaksid inimõiguslastele pidevalt tuge ja kaitset anda; tunnustab mehhanismi ProtectDefenders.eu, mis loodi inimõiguslaste kaitsmiseks suure ohu eest, ja nõuab selle mehhanismi tugevdamist;

32. rõhutab, et vajalik on ELi strateegiline, nähtav ja mõjule orienteeritud hoiak inimõiguslaste kaitsmiseks; palub nõukogul avaldada iga-aastaseid välisasjade nõukogu järeldused ELi meetmete kohta inimõiguslaste toetamiseks ja kaitsmiseks ELi välispoliitikas; kutsub nõukogu ja komisjoni üles võtma inimõiguste kaitsjatele viisade andmiseks ja vajaduse korral ajutise varjupaiga saamise lihtsustamiseks kasutusele koordineeritud erimenetluse; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama järgmise naabrusspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi asjaomastes valdkondlikes programmides piisavad rahalised vahendid inimõiguste kaitsjate kaitsmiseks ning tagama vahendi kättesaadavuse kõige rohkem abi vajajatele, kõige tõrjutumatele; kutsub komisjoni üles seda rahastamisvahendit edaspidi täiel määral kasutama ja nõuab tungivalt, et ELi delegatsioonid ja liikmesriigid suurendaksid oma rahastamist ja suutlikkust ohus olevate inimõiguslaste kaitsmiseks ja toetamiseks; taunib jätkuvat reisikeeldude kehtestamist inimõiguslastele, kes soovivad osaleda ÜRO Inimõiguste Nõukogu istungitel Genfis või muude rahvusvaheliste institutsioonide istungitel; kutsub asjaomaste riikide valitsusi üles neid keelde tühistama;

Naiste õigused ja sooline võrdõiguslikkus

33. toetab kindlalt ELi strateegilist kohustust soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja ELi jätkuva pingutusi naiste ja tütarlaste inimõiguste olukorra parandamiseks kooskõlas 2030. aastaks seatud kestliku arengu eesmärkidega; rõhutab, et sooline võrdõiguslikkus peaks olema üks peamisi prioriteete kõikides ELi töösuhetes, poliitikameetmetes ja välistegevuses, kuna vastavalt aluslepingutele on see ELi ja selle liikmesriikide põhimõte; nõuab, et EL võtaks pärast strateegilise kohustuse ammendumist vastu ulatusliku soolise võrdõiguslikkuse strateegia; palub komisjonil koostada ja võtta vastu teatis, millega uuendatakse soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava 2020. aasta järgseks ajaks, kuna see on tähtis ELi vahend naiste ja tütarlaste õiguste edendamiseks kogu maailmas; kutsub liikmesriike üles nõukogu järeldustes heaks kiitma soolise võrdõiguslikkuse kolmandat tegevuskava; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles jätkuvalt toetama soolist võrdõiguslikkust ning tütarlaste ja naiste mõjuvõimu suurendamist, tehes tihedat koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja ELi mittekuuluvate riikidega ning kodanikuühiskonnaga, et töötada välja ja rakendada uusi õigusraamistikke soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas;

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

34. toonitab, et naiste ja tütarlaste vastu suunatud vägivald on murettekitavalt suurenenud; mõistab hukka igasuguse soolise, füüsilise, seksuaalse ja psühholoogilise vägivalda; väljendab sügavat muret selle pärast, et üha rohkem kasutatakse sõjarelvana piinamist seksuaalse ja soolise vägivalda vormis; tuletab meelde, et seksuaalkuriteod ja sooline vägivald liigitatakse Rooma statuudis sõjakuritegedeks, inimsusvastasteks kuritegedeks või genotsiidi või piinamise koostisosadeks; nõuab, et riigid tugevdaksid nende probleemide lahendamiseks oma õigusakte; kordab oma üleskutset nendele ELi ja Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, kes ei ole Istanbuli konventsiooni veel ratifitseerinud ega rakendanud: seda kiiremas korras teha; nõuab lisameetmeid, et kaotada kõik naiste ja tütarlaste vastu suunatud soolise vägivalda ja kahjulike tavade vormid, nagu sundabielu või varajane abielu, naiste suguelundite moonutamine, seksuaalvägivald ja sunniviisiline usuvahetus; toetab ELi ja ÜRO ühise algatuse „Spotlight“ jätkumist; palub ELi delegatsioonidel tagada naistevastase vägivalda kohta andmete kogumine, koostada riigipõhiseid soovitusi ning edendada kaitsemehhanisme ja tugistruktuure ohvrite jaoks;

35. kinnitab, et tervishoiu kättesaadavus on inimõigus, seksuaal- ja reproduktiivtervis ning sellega seonduvad õigused põhinevad peamiselt inimõigustel ning on inimväärikuse oluline osa; juhib tähelepanu sellele, et elutähtsate kaupade ja sotsiaalteenuste (näiteks vesi, toitumine, tervishoid, haridus ja kanalisatsioon) ning seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu ebapiisav kättesaadavus kujutavad endast inimõiguste lubamatut rikkumist; mõistab hukka naiste seksuaal- ja reproduktiivõiguste rikkumised, sealhulgas asjaomaste teenuste kasutamise keelamise; rõhutab, et kõigile naistele tuleks tagada nõuetekohane ja vastuvõetava hinnaga tervishoid, ka vaimne tervishoid, näiteks psühholoogiline abi, ning seksuaal- ja reproduktiivõiguste üldine austamine ja sellega seotud hariduse kättesaadavus ning et neil peaks olema võimalik teha vabu ja vastutustundlikke otsuseid oma tervise, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu kohta; märgib, et need teenused on olulised, kuna aitavad kaitsta naiste elu ning vähendada väikelaste ja laste suremust; peab vastuvõetamatuks, et naiste ja tütarlaste seksuaal- ja reproduktiivtervis ning sellega seonduvad õigused on endiselt ideoloogiline lahinguväli, sealhulgas mitmepoolsetes suhetes; rõhutab, et relvakonfliktide ohvriteks olevatel naistel ja tütarlastel on õigus saada vajalikku arstiabi; rõhutab naiste rolli konfliktide ennetamisel ja lahendamisel, rahuvalves, humanitaarabis ja konfliktijärgses ülesehitustöös ning inimõiguste ja demokraatlike reformide edendamisel;

36. nõuab, et EL teeks koostööd teiste riikidega, et tõhustada meetmeid hariduse, tervishoiu ja sotsiaalteenuste, andmekogumise, rahastamise ja kavandamise valdkonnas, kogu maailmas paremini tõkestada seksuaalset ja soolist vägivalda ning selle vastu võidelda; juhib tähelepanu sellele, et haridus on oluline vahend võitluses naiste ja laste diskrimineerimise ja nendevastase vägivaldaga; nõuab, et võetaks meetmeid naistele ja tütarlastele hariduse saamise ja tööturule pääsu hõlbustamiseks ning et erilist tähelepanu pöörataks naiste võrdsele esindatusele ettevõtete juhtivatel ametikohtadel; nõuab ka, et tütarlaste haridust käsitlevad sätted võetaks ELi ja arengumaade vahelistesse lepingutesse;

Lapse õigused

37. rõhutab tõsiasja, et alaealised kogevad sageli konkreetseid kuritarvitamise vorme, nagu laste sunnitud abiellumine, prostitutsioon, lapssõdurite kasutamine, suguelundite moonutamine, lapstööjõu kasutamine ja lastega kaubitsemine, eriti humanitaarkriiside ja relvakonfliktide korral, ja seetõttu vajavad alaealised paremat kaitset; juhib rõhutatult tähelepanu kodakondsuseta lastele ning rändajate ja pagulaste lastele; nõuab, et EL teeks koostööd ELi mittekuuluvate riikidega varajaste, lapsega sõlmitud ja sundabielude lõpetamiseks, kehtestades abiellumiseks vajaliku seadusliku vanuse alampiiriiks 18 aastat, nõudes mõlema abikaasa vanuse kontrollimist ning nende täielikku ja vaba nõusolekut, kehtestades kohustuslikud abieluregistrid ja tagades nende normide järgimise; nõuab uusi ELi algatusi, et edendada ja kaitsta lapse õigusi, sealhulgas tõkestada laste väärkohtlemist ja võidelda selle vastu kogu maailmas, rehabiliteerida ja ühiskonda tagasi lõimida konfliktide tõttu kannatanud lapsed, eriti äärmusrühmituste ohvrid ning mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise tõttu kannatanud, ja tagada neile kaitstud pere- ja kogukonnapõhine keskkond – loomulik elukeskkond, kus kesksel kohal on hoolitsus ja haridus; nõuab, et EL algataks rahvusvahelise liikumise, et kaitsta lapse õigusi, korraldades sel eesmärgil muu hulgas rahvusvahelise konverentsi laste kaitse kohta ebakindlas keskkonnas; kinnitab uuesti, et hädavajalik on üldiselt ratifitseerida ÜRO lapse õiguse konventsioon ja selle fakultatiivprotokollid ning neid tulemuslikult rakendada;

Lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste (LGBTI) õigused

38. mõistab hukka LGBTI-inimeste meelevaldse kinnipidamise, piinamise, tagakiusamise ja tapmise; märgib, et mitmes riigis üle maailma seisavad LGBTI-inimesed oma seksuaalse sättumuse tõttu jätkuvalt silmitsi tagakiusamise ja vägivaldaga; peab kahetsusväärseks, et paljudes riikides on homoseksuaalsus endiselt kriminaalkorras karistatav ning mõnes nendest on

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

selle eest ette nähtud surmanuhtlus; on veendunud, et vägivaldsed tavad ja vägivaldaaktid inimeste vastu, mida pannakse toime nende seksuaalse sättumuse tõttu, ei tohiks jääda karistamata ja need tuleb välja juurida; nõuab, et rakendataks ELi suuniseid lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste kõikide inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks;

Puuetega inimeste õigused

39. väljendab heameelt ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimise üle; kordab, kui tähtis on selle tulemuslik rakendamine nii liikmesriikide kui ka ELi institutsioonide poolt; rõhutab mittediskrimineerimise tähtsust ja vajadust integreerida üldise juurdepääsu põhimõte tõsiseltvõetavalt kõigisse ELi asjakohastes poliitikavaldkondadesse, kaasa arvatud arengupoliitikasse, ning tagada kõik puuetega inimeste õigused neis poliitikavaldkondades; nõuab, et loodaks ülemaailmne tippkeskus, mis tegeleks puuetega inimeste tulevikukindlate ja ettevõtlusoskuste arendamisega;

Võitlus kastipõhise diskrimineerimisega

40. võtab suure murega teadmiseks kastihierarhia ulatuse ja tagajärjed, kastikuuluvuse alusel diskrimineerimise ning kastikuuluvuse alusel toimivate inimõiguste rikkumiste põlistamise, k.a õigussüsteemile või tööle juurdepääsu keelamine, jätkuv segregatsioon, vaesus ja häbimärgistamine ning kastikuuluvusest põhjustatud tõkked põhiliste inimõiguste kasutamisel ja inimarengu hõlbustamisel; kordab oma nõudmist töötada välja ELi poliitika kastikuuluvuse alusel diskrimineerimise kohta ning nõuab, et EL võtaks meetmeid, et reageerida omaenda tõsisele murele kastipõhise diskrimineerimise pärast; nõuab, et võetaks vastu ELi vahend kastikuuluvuse alusel diskrimineerimise vältimiseks ja kaotamiseks; kordab oma nõudmist ELile ja selle liikmesriikidele suurendada pingutusi ning toetada ÜRO ja delegatsioonide tasandil algatusi kastipõhise diskrimineerimise kõrvaldamiseks; märgib, et need algatused peaksid hõlmama konkreetsete näitajate, liigendatud andmete ja erimeetmete edendamist, et võidelda kastipõhise diskrimineerimisega, viies ellu 2030. aasta kestliku arengu eesmärgid ja tehes nende üle järelevalvet, järgides päritolulist diskrimineerimist käsitlevat uut ÜRO suunisvahendit ning toetades riike;

Põlisrahvad

41. on sügavalt mures põlisrahvaste ulatusliku ja süstemaatilise diskrimineerimise ja tagakiusamise pärast kogu maailmas, sealhulgas inimõiguste kaitsjate meelevaldne vahistamine ja tapmine, sunniviisiline ümberasustamine, maa hõivamine ning põlisrahvaste õiguste rikkumine äriühingute poolt; märgib, et enamik põlisrahvaid elab allpool vaesuspiiri; kutsub kõiki riike üles kaasama põlisrahvad kliimamuutustega võitlemise strateegiaid käsitlevasse otsustusprotsessi; kutsub riike üles ratifitseerima ILO konventsiooni nr 169 (põlisrahvaste ja hõimurahvaste kohta) sätted;

Mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadus

42. rõhutab, et õigus mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadusele (üldisemalt tuntud kui usu- ja veendumusvabadus), mis hõlmab ka õigust mitte uskuda, õigust uskuda teistlikke, mitteteistlikke, agnostitsistlikke või ateistlikke seisukohti, õigust usust taganeda ja mitte kuulutada mis tahes usku, tuleb tagada kõikjal maailmas ning see tuleb tingimusteta säilitada; nõuab tungivalt, et komisjon, Euroopa välisteenistus ja liikmesriigid tõhustaksid usu- ja veendumusvabadust toetavat tegevust ning algataksid dialoogi riikide ja kodanikuühiskonna esindajate ja usuliste, mitteusuliste, humanistlike ja filosoofiliste rühmitustega ning kirikute, usuühenduste ja -kogukondadega, et hoida ära isikute vastu suunatud vägivaldaaktid, tagakiusamine, sallimatus ning diskrimineerimine mõtete, südametunnistuse, filosoofiliste seisukohtade, usu ja veendumuste alusel; mõistab hukka usuvahetust keelavad ja pühaduse teotust käsitlevad seadused, millega tegelikult piiratakse usuvähemuste ning ateistide usu- ja veendumusvabadust või võetakse see täiesti ära; nõuab samuti tungivalt, et komisjon, Euroopa välisteenistus ja liikmesriigid rakendaksid täielikult usu- ja veendumusvabadust käsitlevaid ELi suuniseid;

43. nõuab, et EL ja liikmesriigid jätkaksid liitude loomist ja tugevdaksid koostööd paljude riikide ja piirkondlike organisatsioonidega, et saavutada usu- ja veendumusvabaduse valdkonnas positiivseid muutusi, eelkõige konfliktipiirkondades, kus usurühmitused, nagu kristlased Lähis-Idas, on kõige kaitsetumad; toetab täiel määral ELi praktikast etendada juhtrolli seoses temaatiliste resolutsioonidega ÜRO Inimõiguste Nõukogus ja seoses usu- ja veendumusvabaduse teema käsitlemisega ÜRO Peaassambleel;

44. toetab usu- ja veendumusvabaduse edendamisega väljaspool ELi tegeleva ELi erisaadiku tööd ja jõupingutusi; kordab oma üleskutset nõukogule ja komisjonile hinnata läbipaistvalt ja põhjalikult erisaadiku ameti tulemuslikkust ja lisaväärtust, kui komisjon pikendab ja suurendab tema volitusi ning uuendab ja tähtsustab tema ametikohta; nõuab, et erisaadiku tööks eraldataks piisavalt vahendeid, et suurendada ELi tulemuslikkust selles valdkonnas; tuletab nõukogule ja komisjonile meelde,

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

et usu- ja veendumusvabaduse edendamiseks väljaspool ELi tegeleva ELi erisaadiku ametikoha volitusi, suutlikkust ja kohustusi on vaja usu- ja filosoofiliste organisatsioonidega alaliselt konsulteerides piisavalt toetada ning selleks tuleb uurida mitmeaastase ametiaja võimalust koos iga-aastase läbivaatamisega ning arendada kõigis asjaomastes ELi institutsioonides välja töövõrgustikud kooskõlas Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2019. aasta resolutsiooniga usu- ja veendumusvabaduse edendamist kolmandates riikides käsitlevate ELi suuniste ning ELi erisaadiku asjaomaste volituste kohta;

Väljendusvabadus, meediavabadus ja õigus teabele

45. mõistab kindlalt ja karmilt hukka paljude ajakirjanike, blogipidajate ja rikkumisest teatajate tapmise, röövimise, vangistamise, hirmutamise ja ründamise nii füüsiliste kui ka kohtulike vahenditega ning 2018. aastal nende vastu suunatud ähvardused; nõuab, et EL teeks kõik võimaliku, et neid tulevikus kaitsta; tuletab meelde, et väljendus- ja meediavabadus soodustavad pluralismi ja on demokraatliku ühiskonna vundamendi oluliseks osaks; tuletab meelde, et ajakirjanikud peaksid saama vabalt oma kutsealal töötada, kartmata vastutusele võtmist või vangistamist; rõhutab, et igasugune väljendus- ja meediavabaduse piiramine, näiteks veebisisu eemaldamine, peab toimuma üksnes erandjuhul ja seda tehes tuleb eriti jälgida vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet ning see peab olema seadusega ette nähtud ja selle üle peab otsustama kohus;

46. kutsub ELi, selle liikmesriike ja eelkõige ELi erisaadikut üles pöörama erilist tähelepanu väljendusvabaduse ning meediavabaduse, meedia sõltumatus ja mitmekesisuse kaitsele kogu maailmas, jälgima paremini kõiki väljendus- ja meediavabaduse piiramise vorme nii internetis kui ka väljaspool seda, mõistma sellised piirangud süstemaatiliselt hukka ning kasutama kõiki olemasolevaid diplomaatilisi vahendeid nende kaotamiseks; rõhutab, kui oluline on hukka mõista vaenukõne ning vägivalle õhutamise internetis ja väljaspool seda ning nende vastu võidelda, kuna need kujutavad endast otsest ohtu õigusrühmidele ja väärtustele, mis tulenevad inimõigustest; toetab algatusi, mis aitavad eristada võltsuudiseid ja propagandistlikku valeinformatsiooni teabest, mis on kogutud ajakirjanike tõeliste ja sõltumatute jõupingutuste tulemusel; rõhutab, kui oluline on tagada sõnavabadust internetis ja mujal käsitlevate ELi suuniste tulemuslik ja süstemaatiline rakendamine ja jälgida korrapäraselt nende mõju;

Surmanuhtlus, piinamine ja muud väärkohtlemise vormid

47. mõistab hukka piinamise, ebainimliku või alandava kohtlemise ja surmanuhtluse, mida kohaldatakse jätkuvalt paljudes riikides kõikjal maailmas; on mures arvukate surmanuhtluse määramise ja hukkamiste pärast põhjustel, mis ei vasta raskete kuritegude määratlusele ja on seega vastuolus rahvusvahelise õigusega; palub, et riigid, kes ei ole seda veel teinud, kehtestaksid viivitamata surmanuhtluse moratooriumi, mis on samm selle kaotamise suunas; nõuab, et EL suurendaks oma jõupingutusi piinamise ja surmanuhtluse kaotamiseks; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid oleksid eriti valvsad nende riikide suhtes, kes ähvardavad oma õigusaktides või faktiliselt taastada surmanuhtluse; nõuab, et kogu maailmas lõpetataks kauplemine piinamiseks ja surmanuhtluse täideviimiseks kasutatavate kaupadega;

48. peab hädavajalikuks võidelda vanglas või mujal kinnipidamiskohas kinnipeetavate mis tahes piinamise ja väärkohtlemise, sh psühholoogilise väärkohtlemise vastu, suurendada jõupingutusi, et tagada rahvusvahelise õiguse asjakohaste sätete järgimine ning tagada ohvritele hüvitise maksmine; väljendab sügavat muret vanglate olukorra ja kinnipidamistingimuste pärast mitmes riigis, sealhulgas raviteenuste ja ravimite kättesaadavuse pärast, eriti selliste haiguste puhul nagu hepatiit või HIV; tuletab meelde, et vangidele raviteenustele juurdepääsu võimaldamisest keeldumine tähendab väärkohtlemist või isegi piinamist ning võib tähendada ohtu sattunud isiku abita jätmist; väljendab heameelt seoses kolmandatele riikidele suunatud Euroopa Liidu läbivaadatud poliitikaga, mis käsitleb piinamist ning muud julma, ebainimliku ja inimväärlikust alandavat kohtlemist või karistamist; palub liikmesriikidel integreerida piinamise ja muu väärkohtlemise vastased kaitsemeetmed kõikidesse oma tegevustesse ja poliitikameetmetesse;

49. väljendab heameelt piinamise tõkestamise koordineerimisrühma loomise üle ELis 2017. aastal; tervitab sellega seoses ELi õigusaktide ajakohastamist, mida nõuti Euroopa Parlamendi 29. novembri 2018. aasta seadusandlikus resolutsioonis, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks⁽¹²⁾; juhib tähelepanu sellele, kui oluline on võitluses piinamise ja muu väärkohtlemise vastu veelgi tugevdada koostööd ÜRO mehhanismide, piirkondlike organite ja asjaomaste osalejatega, nagu Rahvusvaheline Kriminaalkohus, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja inimõiguste kaitsjad;

⁽¹²⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0467.

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020*Ettevõtlus ja inimõigused*

50. kinnitab veel kord, et kõikide, nii riigisiselt kui ka piiriüleselt tegutsevate äriühingute tegevus peab olema täielikult kooskõlas rahvusvaheliste inimõiguste standarditega; kinnitab veel kord ettevõtja sotsiaalse vastutuse edendamise tähtsust; rõhutab Euroopa ettevõtete juhtivat rolli rahvusvaheliste standardite edendamisel ettevõtluse ja inimõiguste valdkonnas; tuletab meelde äriühingute kohustust tagada, et nende tegevus ja tarneahelad ei oleks seotud inimõiguste rikkumistega, nagu sunniviisiline töö, laste töö, põlisrahvaste õiguste rikkumine, maa hõivamine, ähvardused ja rünnakud inimõiguste kaitsjate vastu ning keskkonnaseisundi halvendamine;

51. rõhutab vajadust luua siduva iseloomuga rahvusvaheline instrument, et reguleerida rahvusvahelises inimõigustealas õiguses rahvusvaheliste korporatsioonide ja muude ettevõtete tegevust; nõuab, et esitataks õigusakti ettepanek ettevõtja inimõigustealase hoolsuskohustuse kohta, et hoida ära kuritarvitusi ettevõtete ülemaailmses tegevuses ning parandada õiguskaitsevahendite kättesaadavust äriühingute omavoli ohvrite jaoks; rõhutab, et kõigile riikidele on oluline täielikult rakendada ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid, ning kutsub neid ELi liikmesriike, kes ei ole veel vastu võtnud ettevõtjate õiguste alaseid riiklikke tegevuskavasid, tegema seda võimalikult kiiresti; ergutab ELi ja liikmesriike osalema konstruktiivselt ÜRO valitsustevahelises töörühmas, mis käsitleb rahvusvahelisi korporatsioone ja teisi äriettevõtteid seoses inimõigustega; on seisukohal, et see on vajalik samm edasi inimõiguste edendamisel ja kaitsmisel;

52. nõuab tungival, et komisjon tagaks Euroopa Investeerimispannga (EIP) ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga toetatavate projektide kooskõla ELi inimõigustealase poliitika ja kohustustega ning selliste vastutusemehhanismide kehtestamise, mille abil üksikisikud saavad avalikustada EIP ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga tegevusega seotud rikkumisi; on seisukohal, et ELi institutsioonidevaheline äritegevuse ja inimõigustega tegelev rakkgrupp oleks kasulik lisavahend; kutsub erasektorit, eelkõige finants-, kindlustus- ja transpordiettevõtjaid üles pakkuma oma teenuseid hädaabi osutavatele humanitaarabi andjatele, järgides täielikult humanitaarabiga seotud erandeid ja ELi õigusaktides ette nähtud erandeid; väljendab heameelt Kanada vastutustundliku ettevõtluse ombudsmani sõltumatu ametikoha loomise üle;

53. väljendab heameelt asjaolu üle, et kestlikku arengut ja head valitsemistava stimuleeriva erikorra (GSP+) soodustuste süsteem loob stiimulid 27 inimõigusi ja tööstandardeid käsitleva rahvusvahelise põhikonventsiooni tulemuslikuks rakendamiseks; tõdeb, et üleilmsed väärtusahelad aitavad kaasa põhiliste rahvusvaheliste töö-, keskkonna- ja sotsiaalsete standardite tegevdamisele ning kujutavad endast võimalust teha püsivaid edusamme, eelkõige arenguriikides ja kliimamuutuste tõttu ohustatutes riikides; rõhutab, et ELi mittekuuluvad riigid, kes saavad kasu GSP+ soodustuste süsteemist, peaksid tegema edusamme inimõiguste kõigis aspektides; märgib, et täiustatud ja tulemuslikud järelevalvemehhanismid võiksid suurendada kaubandussoodustussüsteemide võimendavat potentsiaali inimõiguste rikkumistele reageerimisel; toetab inimõiguste tingimuslikkuse klauslite kehtestamist ja rakendamist ELi ja kolmandate riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes, sealhulgas kaubanduse ja investeringute valdkonnas; kutsub komisjoni üles süstemaatiliselt jälgima nende klauslite rakendamist, et tagada nende järgimine toetust saavates riikides, ning andma Euroopa Parlamendile korrapäraselt aru inimõiguste austamise olukorrast partnerriikides;

Uued tehnoloogiad ja inimõigused

54. rõhutab, kui oluline on töötada välja ELi strateegia uute tehnoloogiate, näiteks tehisintellekti kasutuselevõtmiseks inimeste teenistuses ning tegeleda uute tehnoloogiate võimaliku ohuga inimõigustele, sealhulgas väärinfo, massiline jälgimine, võltsuudised, vaenukõne, riiklikud piirangud ja tehisintellekti kuritarvitamine; rõhutab lisaks seda ohtu, mida need tehnoloogiad võivad endast kujutada seadusliku tegevuse kontrollimisel, piiramisel ja õnestamisel; rõhutab, kui oluline on leida õige tasakaal inimõiguste, eelkõige eraelu puutumatuse õiguse ja muude õiguspäraste kaalutluste vahel, nagu julgeolek või võitlus kuritegevuse, terrorismi ja ekstremismi vastu; väljendab muret teatavate kaheksa kasutusega küberseiretehnoloogia vahendite sagedase kasutamise pärast inimõiguste aktivistide, ajakirjanike, poliitiliste oponentide ja juristide vastu;

55. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid veenaksid kolmandate riikide valitsusi kaotama repressiivsed küberturvalisuse ja terrorismivastase võitluse alased õigusaktid ja tavad; tuletab meelde kohustust ajakohastada igal aastal nõukogu määruse (EÜ) nr 428/2009⁽¹³⁾ I lisa, milles on loetletud kaheksa kasutusega kaubad, mille jaoks on vaja luba; rõhutab vajadust tulemusliku digitaalkoostöö järele valitsuste, erasektori, kodanikuühiskonna, akadeemilise ringkonna, tehnoloogia

⁽¹³⁾ ELT L 134, 29.5.2009, lk 1.

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

kogukonna, sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmade vahel, et kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õigusega tagada turvaline ja kaasav digitaalsete kõigi jaoks;

Rändajad ja pagulased

56. rõhutab tungivat vajadust tegeleda rändevoogude algpõhjustega, nagu sõjad, konfliktid, autoritaarsed režiimid, tagakiusamine, ebaseadusliku rände võrgustikud, inimkaubandus, inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, vaesus, majanduslik ebavõrdsus ja kliimamuutused, ning töötada välja inimõiguste ja -väärikuse austamisel põhinevad kestvad lahendused; rõhutab vajadust luua seaduslikud rändekanalid ja -teed ning hõlbustada võimaluse korral vabatahtlikku tagasipöördumist, sealhulgas kooskõlas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega;

57. kutsub üles tegelema pagulaskriisi välismõõtmega, sealhulgas leides konfliktidele jätkusuutlikud lahendused, arendades asjaomaste kolmandate riikidega koostööd ja partnerlust; on veendunud, et kolmandate riikidega tehtava koostöö üheks oluliseks komponendiks on pagulasi ja inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktide järgimine; rõhutab vajadust võtta kooskõlas rännet ja pagulasi käsitlevate ülemaailmsete kokkulepetega reaalseid meetmeid, et suurendada pagulaste iseseisvat toimetulekut, laiendada juurdepääsu kolmandate riikide lahendustele, parandada inimõiguste tingimusi rände haldamisel, eelkõige päritolu- ja transiidiriikides, ning tagada turvaline ja inimväärne tagasipöördumine; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid ilmutaksid täielikku läbipaistvust kolmandate riikidega tehtava rändealase koostöö poliitika ja selle jaoks rahaliste vahendite eraldamise osas; peab oluliseks, et arengu- ja koostöövahendeid ei suunataks kõrvale nende eesmärkidest ning et neist ei saaks kasu inimõiguste rikkumiste eest vastutavad isikud; nõuab, et EL toetaks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti algatust kaotada 2024. aastaks kodakondsusetus nii ELis kui ka väljaspool seda;

58. mõistab hukka pagulaste ja rändajate surmad ning inimõiguste rikkumised, mida nad Vahemerel taluma peavad; mõistab samuti hukka rünnakud valitsusväliste organisatsioonide vastu, mis neid inimesi abistavad; nõuab, et EL ja liikmesriigid suurendaksid sunniviisiliselt ümberasustatud isikutele antavat humanitaarabi; nõuab, et EL ja liikmesriigid toetaksid pagulasi vastu võtvaid kogukondi; rõhutab, et rännet ja pagulasi käsitlevate ülemaailmsete kokkulepete rakendamine peab seega käima käsikäes kestliku arengu eesmärkides sätestatud ÜRO tegevuskava aastani 2030 rakendamise ja samuti suuremate investeeringutega arengumaadesse;

59. rõhutab, et pakilised kliimaprobleemid ja bioloogilise mitmekesisuse massiline kadumine kujutavad endast suurt ohtu inimõigustele; palub komisjonil ja Euroopa välisteelisel töötada välja ELi strateegia, et kaitsta tervislikku keskkonda, tehes tihedat koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, kes käivitas hiljuti ÜRO Keskkonnaprogrammiga ühise strateegia; rõhutab, et ÜRO hinnangul on 2050. aastaks palju keskkonnapõgenikke; tuleb meelde riikide ja muude vastutavate organite kohustusi ja ülesannet leevendada kliimamuutuste tagajärgi ning hoolitseda selle eest, et neil ei oleks kahjulikku mõju inimõigustele; peab kiiduväärseks rahvusvahelisi jõupingutusi edendada keskkonnaküsimuste, looduskatastroofide ning kliimamuutuste käsitlemist koos inimõigustega; nõuab, et EL osaleks aktiivselt rahvusvahelises arutelus keskkonna- ja kliimapõgenike kaitsmise võimaliku normatiivse raamistiku üle;

Demokraatia toetamine

60. rõhutab, et EL peaks jätkama demokraatliku ja tulemusliku poliitilise pluralismi aktiivset toetamist inimõigusinstituutides, sõltumatus meedias, parlamentides ja kodanikuühiskonnas nende püüdlustes edendada demokratsiseerimist, kusjuures seda tuleks teha konteksti arvestaval viisil, võttes dialoogi ja partnerluse tugevdamise huvides arvesse asjaomaste kolmandate riikide kultuurilist ja rahvuslikku tausta; tuleb meelde, et inimõigused on demokratsiseerimisprotsesside oluline nurgakivi; märgib positiivsena ära Euroopa demokraatia rahastu järjepideva tegevuse Lääne-Balkanil ning ELi ida- ja lõunanaabruses demokraatia ning põhiõiguste ja -vabaduste austamise edendamise nimel; tuleb meelde, et demokraatiale üleminekust laienemis- ja naabruspoliitika raames saadud kogemused ja õppetunnid võivad aidata teha kindlaks parimad tavad, mida võiks kasutada muude demokratsiseerimisprotsesside toetamiseks ja tugevdamiseks kõikjal maailmas; tuleb meelde, et ELi laienemine on osutunud kõige tõhusamaks demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste toetamise vahendiks Euroopa mandril ning et ELiga ühinemise võimalus peaks seetõttu jääma avatuks riikidele, kes soovivad ühineda ning on viinud ellu Euroopa Liidu lepingu artiklis 49 sätestatud reformid; nõuab tungivalt, et EL jälgiks kõigi laienemisprotsesside vältel tähelepanelikult inimõigusi ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õigusi kaitsvate sätete rakendamist;

Kolmapäev, 15. jaanuar 2020

61. peab kiiduväärseks nõukogu 14. oktoobri 2019. aasta järeldusi demokraatia kohta, sest need tähistavad ELi demokraatia kindlustamise käsituse ajakohastamise ja tugevdamise protsessi algust; toonitab sellega seoses, et inimõiguste ja demokraatiseerimise alane haridus on äärmiselt olulised vahendid nende väärtuste kindlustamiseks nii ELis kui ka väljaspool seda; toonitab, kui tähtis on võtta ELi demokraatia toetamise programmide jaoks vastu konkreetsed rahastamisreeglid, võttes arvesse demokraatlike muutuste olemust; juhib tähelepanu vajadusele investeerida piisavatesse ressursidesse, mis võimaldavad demokraatia toetamise programme ja poliitilisi prioriteete paremini koordineerida; toetab jõupingutusi ELi abi läbipaistvuse tagamiseks selles valdkonnas; võtab endale kohustuse edendada demokraatlike protsesside, eelkõige eri valitsusväliste osalejate poliitiliste ja teemapõhiste kampaaniate rahastamise läbipaistvust;

62. kinnitab oma poolehoidu ELi jätkuvale valimisprotsesside toetamisele ning valimistega seotud abi osutamisele ja siseriiklike vaatlejate toetamisele; väljendab sellega seoses heameelt Euroopa Parlamendi demokraatia toetamise ja valimiste koordineerimise rühma töö üle ja toetab seda täielikult; tuletab meelde, kui olulised on valimisvaatlusmissioonide aruannete ja soovitude nõuetekohased järelemeetmed, kuna see on võimalus suurendada nende mõju ja tugevdada ELi toetust demokraatlikele standarditele asjaomastes riikides; rõhutab vajadust toetada demokraatiat kogu valimistsükli vältel selliste pikaajaliste ja paindlike programmide abil, mille puhul võetakse arvesse demokraatlike muutuste olemust; nõuab tungivalt rangeid järelemeetmeid valimisprotsessi ajal kandidaatide, eelkõige vähekaitstud rühmadesse või vähemustesse kuuluvate isikute vastu toime pandud inimõiguste rikkumiste juhtumite suhtes;

o

o o

63. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, ELi inimõiguste eriesindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO Julgeolekunõukogule, ÜRO peasekretärile, ÜRO Peaassamblee 74. istungjärgu presidendile, ÜRO Inimõiguste Nõukogu presidendile, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ning ELi delegatsioonide juhtidele.
